

Czas pracy w placówkach służby zdrowia

Sędzia Krzysztof Dembowski
Sąd Rejonowy w Nisku

Mielec, 24.10.2008 r.

Ustawa z 24 sierpnia 2007 r.
o zmianie ustawy o zakładach opieki
zdrowotnej oraz ustawy - Prawo o
szkolnictwie wyższym
(Dz. U. nr 176, poz. 1240)

Cel zmian:
dostosowanie przepisów ustawy
o zakładach opieki zdrowotnej
do unijnych wymagań
odnoszących się do czasu pracy

Dyrektywa 2003/88/WE
Parlamentu Europejskiego i Rady
z dnia 4 listopada 2003 r. dotycząca
niektórych aspektów organizacji czasu pracy;
Dz. Urz. L 299 z 18.11.2003

Od 1 stycznia 2008 r. czas pracy pracowników zakładów opieki zdrowotnej, co do zasady, w okresie rozliczeniowym **nie może przekraczać:**

- 7 godzin 35 minut na dobę (podstawowa norma dobową czasu pracy)
- przeciętnie 37 godzin 55 minut na tydzień w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy (maksymalna podstawowa norma średniotygodniowa czasu pracy)

Najważniejsze zmiany:

- dostosowanie norm tygodniowych do obowiązujących pracowników zakładów opieki zdrowotnej norm dobowych czasu pracy
- wliczenie dyżurów medycznych do czasu pracy
- wprowadzenie odpoczynków dobowych i tygodniowych

Zmiany dotyczą także zasad wynagradzania:

- za każdą godzinę pozostawania w gotowości do udzielania świadczeń zdrowotnych wezwania do zakładu opieki zdrowotnej zastosowanie (art. 32k ust. 2)
- za wezwanie do zakładu opieki zdrowotnej (art. 32k ust. 4)
- za zatrudnienie w systemie pracy zmianowej w zakładach opieki zdrowotnej przeznaczonych dla osób, których stan zdrowia wymaga całodobowych świadczeń zdrowotnych (art. 32l)

Normy dobowe i tygodniowe

Od 1 stycznia 2008 r. czas pracy pracowników zakładów opieki zdrowotnej, co do zasady, w okresie rozliczeniowym **nie może przekraczać:**

- 7 godzin 35 minut na dobę (podstawowa norma dobową czasu pracy)
- przeciętnie 37 godzin 55 minut na tydzień w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy (maksymalna podstawowa norma średniotygodniowa czasu pracy)

Czas pracy pracowników technicznych, obsługi
i gospodarczych nie powinien
w przyjętym okresie rozliczeniowym,
przekraczać 8 godzin na dobę
i przeciętnie 40 godzin
w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy
(art. 32g ust. 2 ustawy o zoz)

Ważne!

Norma przeciętnie tygodniowa
czasu pracy,
aby pozostawać w spójności
z normą dobową
oraz zasadą przeciętnie pięciodniowego
tygodnia pracy,
powinna odpowiadać
pięciokrotności normy dobowej

Uwaga!

Nowelizacja nie wprowadziła jasnego podziału na stanowiska: **podstawowej opieki medycznej, techniczne, obsługi i gospodarcze.**

Wprawdzie w zakresie regulacji czasu pracy ustawa o zakładach opieki zdrowotnej odsyła do tych grup, ale nie wskazuje jednocześnie, które stanowiska czy których pracowników powinno się zaliczyć do poszczególnych grup zawodowych

System równoważnego czasu pracy

- Dopuszcza się w nim przedłużenie dobowego wymiaru czasu pracy **do 12 godzin**, przy jednoczesnym zachowaniu **przeciętnej tygodniowej normy czasu pracy** przewidzianej dla pracowników, czyli równej 37 godzin 55 minut dla pracowników podstawowej opieki medycznej oraz 40 godzin dla pracowników technicznych, obsługi i gospodarczych
- Wydłużony dobowy wymiar czasu pracy, w celu zachowania przeciętnej tygodniowej normy czasu pracy, należy zrównoważyć krótszym czasem pracy w innych dniach pracy lub dniami wolnymi od pracy (nowe brzmienie art. 32i ust. 1 i 2 ustawy o zoz)

Skrócony czas pracy

5 godzin na dobę i przeciętnie 25 godzin na tydzień

Dotyczy to np. pracowników:

radiologii, radioterapii, medycyny nuklearnej
fizykoterapii

patomorfologii, histopatologii, cytopatologii
cytodiagnostyki

patomorfologii, medycyny sądowej oraz
prosektoriów

(nowe brzmienie art. 32g ust. 5 ustawy o zoz)

Czas pracy pracowników niewidomych

Czas pracy pracowników niewidomych

zatrudnionych na stanowiskach wymagających kontaktu z pacjentami, w przyjętym okresie rozliczeniowym, nie może przekraczać
6 godzin na dobę i przeciętnie 30 godzin na tydzień

(art. 32g ust. 4 ustawy o zoz)

W przypadku ww. grup pracowników nie jest dopuszczalne przedłużenie wymiaru czasu pracy do 12 godzin na dobę, tak jak w przypadku pozostałych pracowników zoz

(zob. „[zastrzeżenie](#)” zawarte w art. 32i ust. 1)

Okres rozliczeniowy

Zasadą jest
maksymalnie
3-miesięczny
okres rozliczeniowy
(art. 32g ust. 6)

WYJĄTEK: równoważny system pracy

W równoważnym systemie czasu pracy okres rozliczeniowy nie powinien być dłuższy niż
1 miesiąc,

a tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach może zostać przedłużony,

nie więcej jednak niż do 4 miesięcy

(zob. art. 32i ust. 1 i 2 ustawy o zoz)

Wymiar czasu pracy

W wyniku nowelizacji zmianie uległ również **sposób liczenia wymiaru czasu pracy dla danego okresu rozliczeniowego**

Od 1 stycznia 2008 r. kwestię tą reguluje art. 130 Kodeksu pracy

Dyżur medyczny

Lekarze oraz **inni pracownicy** posiadający **wyższe wykształcenie** wykonujący **zawód medyczny** zatrudnieni w zakładzie opieki zdrowotnej przeznaczonym dla osób, których stan zdrowia wymaga udzielania **całodobowych świadczeń zdrowotnych**, mogą być zobowiązani do pełnienia w tym zakładzie **dyżuru medycznego**.

Pojęcie dyżuru

Wedle legalnej definicji dyżuru medycznego, pod tym pojęciem należy rozumieć **wykonywanie, poza normalnymi godzinami pracy**, czynności zawodowych przez lekarza lub innego posiadającego wyższe wykształcenie pracownika wykonującego zawód medyczny, w zakładzie opieki zdrowotnej przeznaczonym dla osób, których stan zdrowia wymaga udzielania całodobowych świadczeń zdrowotnych (art. 18d ust. 1 pkt 4)

Dyżur w kodeksie pracy

Pracodawca może zobowiązać pracownika do pozostawania **poza normalnymi godzinami pracy** w gotowości do wykonywania pracy wynikającej z umowy o pracę **w zakładzie pracy lub w innym miejscu wyznaczonym przez pracodawcę (dyżur)** – zob. art. 151⁵ § 1 k. p. –

Dyżur medyczny z ustawy o zoz
a dyżur z kodeksu pracy
to nie to samo!

Zaliczenie dyżuru do czasu pracy

Z dniem 1 stycznia 2008 r.
dyżur medyczny
wlicza się do czasu pracy
(art. 32j ust. 1 i 2)

Zaliczenie dyżuru do czasu pracy w kodeksie pracy

Czasu dyżuru nie wlicza się do czasu pracy
jeżeli podczas dyżuru
pracownik nie wykonywał pracy
zob. art. 151⁵ § 2 k. p.

Dyżur pod telefonem...

W praktyce szpitali za tzw. **dyżur pod telefonem** nie wlicza się do czasu pracy, ale za każdą godzinę pozostawania w gotowości do udzielania świadczeń zdrowotnych przysługuje wynagrodzenie w wysokości 50 % stawki godzinowej wynagrodzenia zasadniczego
(art. 32k ust. 2)

Czas pracy na dyżurze medycznym

- **16 godzin i 25 minut** w razie uprzedniej normalnej ordynacji w wymiarze 7 godzin i 35 minut
- **12 godzin** na dobę, w razie stosowania do tej grupy pracowników równoważnych norm czasu pracy i uprzedniej normalnej ordynacji w wymiarze 12 godzin
- samoistnych dyżurów w wymiarze nie przekraczającym jednorazowo **24 godzin**

Dopuszczalna długość dyżuru medycznego

Zmiany dotyczą pracowników posiadających wyższe wykształcenie wykonujących zawód medyczny, w stosunku do których dopuszczalne jest zobowiązanie ich do pełnienia dyżuru medycznego, których ustawa dzieli na **dwie grupy**

(art. 32j i 32ja ustawy o zoz)

Pracownicy należący do pierwszej grupy

mogą być zatrudniani w planowanych godzinach nadliczbowych obejmujących tzw. dyżur medyczny, w granicach nie przekraczających średnio 48 godzin tygodniowo w przyjętym okresie rozliczeniowym

(art. 32j ust. 3 w związku z art. 32ja ust. 1 ustawy o zoz)

Pracownicy należący do drugiej grupy

mogą być zobowiązani do pełnienia dyżuru medycznego **po wyrażeniu na to zgody na piśmie**, a wtedy mogą być zobowiązani do pracy **w wymiarze przekraczającym przeciętnie 48 godzin na tydzień** w przyjętym okresie rozliczeniowym

(art. 32ja ust. 1 ustawy o zoz)

W obecnym stanie prawnym
nie jest dopuszczalne
ani pełnienie dyżuru
medycznego przez okres
przekraczający 24 godziny,
ani pełnienie dyżuru
z czasem normalnej ordynacji
przekraczających
w sumie 24 kolejne godziny

Dlaczego

do pracy w ramach pełnienia dyżuru
medycznego **nie stosuje się przepisów art.
151³ i art. 151⁴ Kodeksu pracy**
i co to oznacza?

Pracownikowi (lekarzowi) przysługuje
w każdej dobie
prawo do **co najmniej 11 godzin**
nieprzerwanego odpoczynku,
przy czym lekarzowi pełniącemu dyżur
medyczny
okres odpoczynku powinien być udzielony
bezpośrednio po zakończeniu pełnienia dyżuru
(art. 32jb ust. 1 i 2).

Klauzula opt-out

Klauzula opt-out oznacza wyrażenie zgody na piśmie przez lekarza oraz innego posiadającego wyższe wykształcenie pracownika wykonującego zawód medyczny, zatrudnionego w zakładzie opieki zdrowotnej przeznaczonym dla osób, których stan zdrowia wymaga udzielania całodobowych świadczeń zdrowotnych, mogą być, **na pracę w wymiarze przekraczającym przeciętnie 48 godzin w przyjętym okresie rozliczeniowym.**

Cofnięcie zgody na pracę
w wymiarze przekraczającym
48 godzin przeciętnie w tygodniu
w przyjętym okresie rozliczeniowym
może nastąpić w każdym czasie
na mocy oświadczenia pracownika
z zachowaniem
miesięcznego okresu wypowiedzenia

Pracodawca, którego **choćby jeden**
pracownik wyraził zgodę
na pracę w wymiarze przekraczającym
48 godzin w tygodniu,
ma obowiązek prowadzić
ewidencję czasu pracy
takich pracowników oraz
udostępniać ją w razie kontroli
organom Państwowej Inspekcji Pracy

Prawo do odpoczynku

Pracownikowi w każdej dobie przysługuje prawo do co najmniej **11 godzin nieprzerwanego odpoczynku.**

Odpoczynek taki, w przypadku pracownika pełniącego w danej dobie dyżur medyczny, będzie musiał być udzielony **bezpośrednio** po zakończeniu pełnionego dyżuru (art. 32jb ust. 1 i 2)

Dwa odmienne stanowiska o udzielaniu odpoczynku dobowego

- PIP i MZ -> Odpoczynek dobowy może być udzielony dopiero **po zakończeniu dyżuru medycznego**
- Środowisko medyczne i eksperci prawa -> 11-godzinny odpoczynek dobowy powinien być udzielony **w tej samej dobie pracowniczej**, w której odbywała się praca i dyżur medyczny

Wątpliwości w tym zakresie powinna rozstrzygnąć kolejna, być może nawet nie ostatnia **nowelizacja ustawy o zoz...**

Dziękuję za uwagę!!!

Referat został wygłoszony
na szkoleniu sędziów
okręgu tarnobrzeskiego
Mielec, 24.10.2008 r.

Prokuratura Okręgowa w Zielonej Górze
dziękuje
Panu Krzysztofowi Dembowskiemu
Sędziemu Sądu Rejonowego
w Nisku
za udostępnienie prezentacji